

Allah'ın bilinemezliğine karşı Üstad Hazretleri neler diyor; Risalelerden alıntılar yaparak açıklar mısınız?

Allah'ın bilinemezliği, sadece Zat-ı Akdesi'nin mahiyeti ile ilgilidir. Yani; insan hiçbir zaman, Allah'ın Zatını ihata ile idrak edemez. Zira sonsuz bir varlığı, sonlu bir varlık idrak edip kuşatamaz. Bu yüzden insan, duyguları ve cihazları, Allah'ın Zatını düşünmekten menedilmiştir.

"Allah" diye, zihnimize ne geliyor ise; o "Allah" değildir. Şayet zihnimize gelen o tasavvura, Allah nazarı ile bakarsak, şirke düşeriz. Bu yüzden şeriat, Allah'ın Zatı hakkında tasavvur etmeyi yasaklamıştır.

Allah'ın isim ve sıfatlarının, kainat sahnesindeki tecellilerine bakarak, Allah'ı isim ve sıfatları ile tanımak marifettir. Şeriat bu marifeti emrediyor. Yani Allah'ı varlığı, birliği ve sıfatları ile tanımak caizdir. Zatının ne olduğu hakkında düşünmek haramdır.

Üstat bu konuda şu tespiti yapıyor:

"İ'lem eyyühe'l-aziz! Cenab-ı Hakka malûm ve mâruf ünvanıyla bakacak olursan, meçhul ve menkûr olur. Çünkü, bu malûmiyet, örfî bir ülfet, taklidî bir sema'dır. Hakikati ilâm edecek bir ifade de değildir. Maahaza, o ünvanla fehme gelen mânâ, sıfât-ı mutlakayı beraberce alıp zihne ilka edemez. Ancak, Zât-ı Akdesi mülâhaza için bir nevi ünvanıdır. Amma Cenab-ı Hakka mevcut-u meçhul ünvanıyla bakılırsa, mârufiyet şuâları bir derece tebarüz eder. Ve kâinatta tecellî eden sıfât-ı mutlaka-i muhîta ile, bu mevsufun o ünvanıdan tulû etmesi ağır gelmez."(1)

Burada özet olarak anlatılmak istenen şudur: Allah'ın Zatını zihnimizde tespit edersek, yani ona bir şekil ve suret verirsek, o zaman bizim zihnimizdeki Allah tasavvuru, kainatta tecelli eden mutlak isim ve sıfatlara merci olamazlar. Zira bizim zihnimiz sınırlı ve kayıtlı olduğu için, zihnimizin ürettiği Allah tasavvuru da, sınırlı ve kayıtlı olur, böylelikle kainatın bütününde parlayan isim ve sıfatlara merci olmakta dar ve yetersiz kalır.

Halbuki zihnimizde Allah meçhul olsa, yani bilinemez kalsa idi, o zaman sınırsız ve sonsuz olurdu ve kainatta tecelli eden mutlak isim ve sıfatlara merci olabilirdi. Bu yüzden şeriat Allah'ın zatını meçhul ve mukaddes olarak bilinemez ilan ediyor, ta ki

zihinler Őirke dűşmesin.

(1) bk. [Mesnevi-i Nuriye, Habbe.](#)